
MĂRTURII DE RĂZBOI - PREOT VASILE C. URSĂCESCU

Anca Iuliana IORDACHI*

Cuvinte cheie: *preot, Primul Război Mondial, Regina Maria, armată.*

Keywords: *priest, First World War, Queen Mary, army.*

Abstract

Vasile C. Ursăcescu was a high priest, born on the 4th of April 1884 in Fălciu county (today Vaslui county). He served in several churches throughout his life - Nalbant and Ostrov (Tulcea county), Galata church (Iași county), Zizinca, Dolhești and Oltețești (Fălciu county). He collected numerous antiques. In 1908 he founded the Museum of History and Zoology in Nalbant.

S-a născut la 12 aprilie 1884, în Curteni, com. Crețești, jud. Fălciu (astăzi jud. Vaslui) într-o familie cu tradiție preotească, în care tata, bunicul și străbunicul în linie paternă și străbunicul în linie maternă au purtat veșmântul preotesc. A dus mai departe tradiția și s-a înscris la Seminarul „*Veniamin Costache*” din Iași, în anul 1904. Este hirotonit preot la 27 octombrie 1905, în satul Nalbant, jud. Tulcea.

Pasionat de istorie și de antichități, înființează în 1904, în casa proprie, Muzeul de antichități din Curteni, considerat mai târziu de specialiști ca fiind primul muzeu sătesc de acest gen din România, iar în 1908, în casa parohială, înființează Muzeul de Istorie și Zoologie. Publică numeroase lucrări, printre care: *Monografia parohiei Nalbant din județul Tulcea* (Librăria și tipografia „Dobrogea” Sava Donceff Tulcea, 1908) și *Monografia comunei Nalbant, județul Tulcea* (Tipografia Națională Tulcea, 1910), *Istoria fostului schit Deleni din județul Fălciu* (Tipografia Națională Ioan S. Ionescu, Iași, 1911), *Monografia schitului Brădicești din județul Fălciu* (Tipografia Națională Ioan S. Ionescu și M. M. Bogdan, Iași, 1914), *Istoria satului Dolhești din județul Fălciu* („Albina”, București, 1914; „Gânduri bune”, Huși, 1915), *Însemnări de pe cărți vechi* („Miron Costin”, Bârlad, 1915)¹.

În perioada 1916 - 1918 a participat în Primul Război Mondial, având gradul de locotenent confesor și apoi de căpitan confesor la spitalele de evacuare din cadrul serviciului sanitar, ulterior fiind veteran de război cu gradul de maior.

Ordinul de mobilizare de pe 14 august 1916 îl găsește pe preotul Vasile Ursăcescu în parohia din satul Petriș, după cum mărturisește într-o scrisoare adresată Episcopiei Hușilor și datată 1 noiembrie 1918. Pe tot parcursul scrisorii, formulată ca un raport de activitate al perioadei 15 august 1916 - 1 iulie 1918, cât a lipsit din Eparhie, preotul prezintă modul în care a înțeles să își facă datoria față de soldați și mai ales față de țară.

* Muzeograf, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui.

¹ George A. Ursăcescu, *Preotul Vasile C. Ursăcescu (1884 - 1949), întemeietorul primului muzeu sătesc de antichități din România. Succintă expunere biografică*, în „Acta Musei Tutovensensis”, Vol. III, Bârlad, 2008, pp. 157 - 158.

A fost repartizat la semi-spitalul de evacuare nr. 4 din Armata de Nord la Iași. La acea dată „*Armata de Nord, care a atacat în Carpații Orientali pe un front de 260 de kilometri între Vatra Dornei și Oituz, era comandată de generalul Constantin Prezan*”². Printre soldații de acolo și-a îndeplinit rolul de preot, după cum spune în scrisoare „*pe unii încurajându-i, pe alții mângâindu-i și căutând să le întăresc și să le rădic moralu prin convorbirile avute cu ei*”³.

Pe 25 august 1916 a plecat din Iași cu armata prin Roman, Bacău, Piatra Neamț. „*În dimineața zilei de 25 August în fața medicilor și a vre-o 150 de soldați sanitari adunați în curtea spitalului militar din Iași am oficiat sfințirea apei după care am vorbit potrivit momentului unde, pe lângă ideile de ordin național am insistat asupra rolului frumos în războiu a personalului sanitar la care mi-a răspuns Medicul Maior Dr C. Bacaloglu profesor universitar, medicul șef al spitalului cari mi-a adus elogii pentru felul cum am vorbit și din acel moment am putut vedea că am început a mă bucura de altă considerație în fața acestui medic cari ca și alții dădea prea puțină atenție preutului*”⁴. Constantin Bacaloglu (1871 - 1942) - a fost șeful Clinicii I Medicale în perioada 1912 - 1930. În războiul din 1914 a condus un spital de evacuare pe frontul din Transilvania, apoi a condus Spitalul de campanie din Roman, Spitalul de contagioși Bacău, transformat apoi în lazaret, Spitalul de exantematici de la Galata, Spitalul Sf. Spiridon, Școala „Vasile Lupu” (Iași), transformată în lazaret. A fost decorat cu „Steaua României” în grad de ofițer cu spadă și Crucea „Meritul Sanitar” clasa I.

Au ajuns pe 4 septembrie 1916 la vechea graniță și s-au stabilit în orașul Tulgheș descris astfel: „*așezat într-o poziție pitorească pe malul Bistricioarei și între 2 șiruri de munți acoperiți cu brazi, populația era compusă din unguri și români*”⁵. Dar aici constată că populația maghiară fugise, rămânând numai românii. Sosirea armatelor române în Transilvania a creat panică în rândul populației ungurești, trezindu-le „*amintiri legate de intervenția lor în 1848 - 1849 și temerea că românii se vor răzbuna pentru deceniile de dominație maghiară*”⁶. În timpul șederii în acest oraș a oficiat slujbe, botezuri, la care participau sătenii, ofițerii și soldații. De fiecare dată le vorbea celor prezenți despre însemnătatea datinilor pentru unitatea neamului românesc, despre nevoia de unire. Patriotismul lui reiese, de altfel, în întreaga scrisoare. Numele date celor 3 copii botezați la Tulgheș au fost numele a trei mari figuri istorice: Ștefan, Mihai și Oltea, iar în predica ținută la botez a făcut o comparație între viața nouă în care intrau cei trei copii și viața nouă în care vor intra românii din Transilvania în urma acelor lupte.

Pe 16 septembrie 1916 armata a plecat spre Ditro, un „*oraș urât, pe o coastă și în mare disproporție cu frumosul oraș Tulgheș, locuit complet numai de unguri*”⁷, după descrierea făcută de preot. Rolul său aici nu a mai fost doar de preot, ajutând și la pansarea răniților. Începuseră luptele de rezistență ale ungarilor ajutați de austrieci și germani, iar numărul răniților era în creștere.

² Glenn E. Torrey, *România în Primul Război Mondial*, Editura Meteor Publishing, București, 2014, p. 61.

³ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Vaslui, (în continuare S. J. A. N. Vaslui), Fond Episcopia Hușilor, Dosar 10/1918, f. 59.

⁴ *Ibidem*, f. 59.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Glenn E. Torrey, *op.cit.*, p. 73.

⁷ S. J. A. N. Vaslui, Fond Episcopia Hușilor ..., f. 59.

Aici a găsit multe biserici goale, preoții fugind din cauza luptelor, și a cerut comandanților armatei ca lăcașurile de cult să fie păzite de santinele, pentru evitarea furturilor din biserici(existând vase de argint și veșminte scumpe).

Pe 23 septembrie 1916 a sosit ordinul de evacuare și armata s-a reîntors la Tulgheș, iar pe 30 septembrie același an s-au aflat la Piatra Neamț, unde și-a făcut doar rolul de preot fiind un număr mare de surori de caritate.

De la 30 octombrie 1916 și până la 7 ianuarie 1917 a stat la Roman , plecând cu întreg personalul medical la Bacău, la marele spital de la cazarma Regimentului 4 obuziere. Aici s-a confruntat cu efectele produse de holeră. Numărul soldaților care ajungeau la spital era de 2 - 3 mii zilnic. Se înființează astfel lazaretul de holerici - în afara orașului, condus de dr. Bacaloglu, care îi cere preotului să fie „*îngrijitor sufletesc*” și al acestor bolnavi. Dar holera îl lovește și pe preotul Ursăcescu, fiind îngrijit chiar de dr. Bacaloglu. Scapă cu viață, dar încă suferind, își face datoria de preot la căpătâiul bolnavilor și este „*martor la scene duioase din partea celor care mă chemau lângă patul lor și cu care ocazie îmi exprimau ultimele dorinți pentru familiile lor departe, prea departe de ei*”⁸.

De la începutul lui februarie 1917 o altă boală lovește soldații: tifosul exantematic. Îi cad victime farmacistul lazaretului, medici și un mare număr de sanitari. Numărul morților ajunge la 40 pe zi.

Pe 22 martie 1917 Regina Maria vine și vizitează spitalul de la obuziere. „*Cred că sunt puține regine care au văzut asemenea priveliști și care au călcat în locuri pline de atâta înfiorătoare și neînchipuită mizerie. Nu mă las ușor înspăimântată de nimic, dar a fost un răstimp de fantastică nenorocire, când toți vedeau în mine ultima lor nădejde și când încrederea lor, îmi întărea puterile*”⁹.

Pentru întreaga sa muncă dusă în sprijinul bolnavilor medicul șef îl propune pentru a fi decorat cu Coroana României cu spade în gradul de cavaler, iar prefectul județului Bacău îl propune pentru a fi decorat cu Meritul sanitar cls. a II-a.

Preotul Ursăcescu a tratat la fel toți soldații, fie că erau români sau străini. „*Nu voi uita nici odată pe un prizonier sârb de religie mahomedană din Bosnia care la trimiterea în țară mi-a mulțumit în limba lui, după care mi-a tradus un Dobrogean, mi-a sărutat mâna și lacrimile au început să-i curgă, căci eu m-am purtat la fel și cu prizonierii*”¹⁰, scria în scrisoarea adresată Episcopiei Hușilor. A botezat un soldat evreu în religia creștină și i-a pus numele Gheorghe Obuzieru în loc de Haim Mendel. Acest soldat va fi avansat sergent pentru eroismul de care a dat dovadă pe front.

În ziua de 2 septembrie 1917 Regele Ferdinand vizitează spitalul de la obuziere, interesându-se despre felul cum ofițerii și-au făcut datoria.

După 10 luni jumătate de stat în Armata a II-a, este mutat în Armata I. S-a lovit de o atmosferă mai rece, aici preotul fiind privit cu o oarecare neîncredere, dar prin slujbele făcute și prin discuțiile purtate la întâlnirile organizate în timpul liber, a reușit să readucă credința în inimile soldaților și medicilor. Le vorbea despre influența psihică asupra celei fizice, despre rolul descântecelor în medicina populară și felul cum privea

⁸ *Ibidem*, f. 60.

⁹ Maria Regina României, *Povestea vieții mele*, vol. III, București, Editura Eminescu, 1991, p. 173.

¹⁰ S. J. A. N. Vaslui, *Fond Episcopia Hușilor...*, f. 59.

săteanul pe medic și medicamente, despre rolul sentimentului religios în trecutul nostru românesc.

Șederea lui în Armata I a fost până la 1 iulie 1918, când a fost demobilizat.

În încheierea acestei scrisori, preotul V. Ursăcescu spune: „*Din acest războiu dacă sufletește îs mulțumit, că pe cât mi-a fost cu putință mi-am îndeplinit datoria, apoi fizicește am suferit și voi suferi, căci m' am întors cu o boală internă și cu un reumatism și în plus cu o boală comună tuturor intelectualilor ce au luat parte în războiu, o ațâțare a sistemului nervos..... Conștiința, cel mai bun răsplătitor, mi-i împăcată că mi-am făcut datoria și în păstoria militară. Comunic totuși cele de mai sus P.I. Voastre cu aceiași dragoste cu care li-am și săvârșit, nedorind alt nimic decât ca Dzeu să ție seamă de jertfele ce fiecare li-am făcut în acest războiu și să hărăzească un viitor frumos și potrivit aspirațiilor noastre naționale*”¹¹.

¹¹ *Ibidem*, f. 60.